

Tytus Jaskułowski i Karoline Gil (red.), *Dwadzieścia lat później. Rozmowy o polsko-niemieckim traktacie o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy / Zwanzig Jahre danach. Gespräche über den deutsch-polnischen Nachbarschaftsvertrag*

Oficyna Wydawnicza ATUT, Wrocławskie Wydawnictwo Oświatowe, Wrocław 2011, ss. 273.

W 2011 roku minęła dwudziesta rocznica podpisania i ratyfikowania Traktatu między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Federalną Niemiec o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy. W związku z tą rocznicą redaktorzy omawianej publikacji przeprowadzili rozmowy ze świadkami ówczesnych wydarzeń, są wśród nich politycy i dyplomaci, dziennikarze, historycy, m.in.: premier Tadeusz Mazowiecki, profesor Horst Teltschik, były minister spraw zagranicznych Hans-Dietrich Genscher, ambasador Janusz Reiter. Celem rozmów było pokazanie szerokiemu kręgowi czytelników, jak wydarzenia 1991 roku były oceniane przez ich uczestników w okresie ich rozgrywania się oraz jak są oceniane z perspektywy lat, a także, w jaki sposób widzą oni przyszłość stosunków dwustronnych. Wszystkie wypowiedziane się osoby oceniły traktat pozytywnie, czasem słowa krytyki kierowane były odnośnie do sposobu jego implementacji.

W przypadku zagadnień związanych ze sprawami drażliwymi, np. nieregulowaniem kwestii majątkowych wynikających z powojennych zmian granicznych, rozmówcy uznali zgodnie, że nie było możliwości podjęcia innych decyzji. Wielu zauważało, iż obecnie brakuje obydwu

państwowym „wielkich” wspólnych celów, pojawia się wiele sporów dotyczących spraw bieżących, wynikających z odmiennych interesów, zmian generacyjnych. Zdaniem Kaia-Olafa Langa (s. 248): „Wyzwaniem na kolejne lata będzie zatem to, aby wynikające z powyższego racjonalne określenie własnych interesów, które coraz mocniej będzie występować po obu stronach, połączyć z empatią wspólną polsko-niemieckiej pamięci”.

Publikacja jest dwujęzyczna, wszystkie rozmowy zostały opublikowane w języku polskim i niemieckim, co umożliwia zapoznanie się z nią szerszemu kręgowi odbiorców.

Wanda Jarząbek